

«Էդիթ Պրինտ» հրատարակչություն

Ավարտական հետազոտական աշխատանք

ԹԵՄԱ՝ ՄԱՆԿԱԿԱՐԺԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՂԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍԱՆԵՐԻ ԾՆՈՂՆ ԵՐԻ ՆՐԱՆՑ (ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԻ) ՀԵՏ՝ ՍԱՆԵՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆ ՔՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

Հաստատություն՝ Կապանի թիվ 5 ՆՈՒՀ

Դաստիարակ՝ Պետրոսյան Հայկանուշ

Դեկավար՝ Ավետիսյան Ժաննա

Կապան 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
ԳԼՈՒԽ 1 ՆԱԽԱԴԴՐՈՑԱԿԱՆ ԾՆՈՂՆԵՐԻ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱԶԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	5
1.1 ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԵՎ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ ԴԵՐԸ ԵՐԵԽԱՅԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ.....	5
1.2 ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՆԵՐԳՐԱՎՈՒՄԸ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ ԿՅԱՆՔԻՆ: ՏՆԱՅԻՆ ԱՅՑԵՐ.....	6
1.3 ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ ԴԵՐԸ ԵՐԵԽԱՅԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ.....	8
1.4 ԵՐԵԽԱՅԻ ՎԱՐՔԸ ԵՎ ՄՏԱՀՈՐԻՋՈՆԸ ԶԱՐԳԱՑՆԵԼՈՒ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.....	11
ԳԼՈՒԽ 2 ԸՆՏԱՆԻՔ – ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	12
2.1 ԸՆՏԱՆԻՔ – ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ «ԿԱՊԱՆԻ ԹԻՎ 5» ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶՈՒՄ	12
2.2 ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ, ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԿԴԻԿ.....	14
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	16
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ	17
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....	18

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Յուրաքանչյուր անհատի ճակատագիրը դասավորվում է դեռ մանկուց:

Երեխաների դաստիարակության, զարգացման, ապագայի ձևավորման մեջ որքան մեծ է ընտանիքի դերը, դրանից էլ գատ՝ մանկապարտեզինը: Մեր աշխատանքի բուն նպատակը հնարավորինս ներկայացնել մանկապարտեզ ընտանիքի կապի առանձնահատկությունները, առավելությունները երեխայի դաստիարակության հարցում:

Մանկապարտեզ – ընտանիք համագործակցությունը երեխաների զարգացման կարևոր մասն են կազմում, քանի որ այդ կապը ավելի արդյունավետ է դարձնում երեխայի ճիշտ զարգացմանը նպաստելը: Ծնողները մշտապես կարիք ունեն իմանալու մանկապարտեզի տեսակետն իրենց երեխայի մասին: Միևնույն ժամանակ մանկապարտեզը շահում է ծնողների՝ տվյալ բնագավառին իրազեկությունից և երեխայի դաստիարակության գործին նրանց ներդրումներից: Դրա շնորհիվ մանկավարժները հնարավորություն են ունենում հասնել երեխայի վարքի դրդապատճառների առավել համակողմանի պատկերացման: Համագործակցության արդյունքում թե ծնողները և թե դաստիարակը արժեքավոր տեղեկություններ են ստանում երեխայի կարողությունների, հետաքրքրությունների, հակակրանքների մասին: Ընտանիքի և մանկապարտեզի համագործակցության մոդելի կենտրոնում երեխան է: Անհրաժեշտ է մշակել այնպիսի ձևեր, որոնք կնպաստեն ներգրավել, ուղղորդել, խթանել և շահագրգռել երեխաներին՝ ինքնուրույն հասնել հաջողության:

Երջանիկ է այն երեխան, ով ապրում է լիարժեք ընտանիքում և ունի լավագույն դաստիարակ:

Թեմայի արդիականությունը. Սույն հետազոտության արդիականության համար հենք է հանդիսանում կրթության և դաստիարակության իրավունքը և այդ իրավունքի իրացման ճանապարհին ծնող – դաստիարակ առողջ համագործակցային հարաբերությունների հաստատումն այն համատեքստում, որ երկու կողմն էլ շահագրգիռ են, որ այդ իրավունքի իրացման գործընթացը լինի արգասաբեր, հաջողություններով և հաղթանակներով լի:

Նպատակը. Ուսումնասիրել սաների կրթական աշխատանքերի կազմակերպման, ընտանեկան դաստիարակության հարցերում մանկապարտեզ-ծնող կապի ազդեցությունը, երեխաների ընդհանուր զարգացման և աշխարհճանաչողության վրա:

Խնդիրը. Սահմանել այն եղանակներն ու ձևերը, որոնց շրջանակներում թույլատրելի է և անհրաժեշտ, որպեսզի ծնողն ու դաստիարակը միմյանց փոխլրացնելով նպաստեն որ ուսումնական և դաստիարակչական գործընթացում երեխան ունենա գիտակցված մոտեցումներ, ունենա կրթական չափորոշիչներին համապատասխան գիտելիքներ, հմտություններ և կարողություններ:

ԳԼՈՒԽ 1 ՆԱԽԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆԻ ԾՆՈՂՆԵՐԻ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1.1 ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԵՎ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ ԴԵՐԸ ԵՐԵՒԱՅԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

Ընտանիքը եղել և մնում է անձի բարոյադաստիարակման հիմնական օղակն ու վճռական գործոնը: Ընտանիքից է սկսվում դաստիարակման նախահիմքերի կառուցումը: Երեխան, ծնվելով ընկնում է իր համար բոլորովին նոր միջավայր, որտեղ նրա առաջին և հիմնական սյունը ընտանիքն է: Առաջինը տեսնում է իր ծնողներին, շփվում նրանց հետ: Ծնողների վաղ ներգործությունները, որոնք նույնիսկ կարող են չգիտակցվել երեխայի կողմից, ազդում են նրա հետագա զարգացման վրա: Դաստիարակի աշխատանքի ազդեցությունը կախված է ծնողների փոխհարաբերությունից, ընտանիքի կյանքի ձևից: Երեխայի համար ընտանքիը պատրաստի օրինակ է սեփական կյանքը կառուցելու համար: Յուրաքանչյուր երեխա իր ընտանիքի հայելին է և ծնողներն են պատասխանատու նրա հետագա ողջ կյանքի համար. երեխան ամենից առաջ իր ընտանիքում է տեսնում բարություն, ուշադրություն, քնքշանք, թույլերի նկատմամբ խղճահարություն ու օգնելու հիմքերը:

Երեխան յուրացնում է ընտանեկան ավանդույթներն ու սովորույթները՝ նախապատրասվում հետագա աշխատանքային գործունեությանը: Ընտանիքում են դաստիարակվում երեխայի ինքնասպասարկումը, ինքնակազմակերպումը, պատասխանատվությունը, հոգատարությունը: Ընտանեկան դաստիարակությունը կարող է նպաստել երեխայի մոտ ձեռներեցության, տնտեսվարության, հաշվենկատության, անկախության և նույնիսկ երեխայի արագ աճին:

Ընտանիքի անդամները պետք է՝

- Ավելի շատ ժամանակ անցկացնեն՝ լսելով երեխաներին:
- Հարցնեն ամեն ինչի մասին՝ սկսած այն բանից, թե ինչպե՞ս է անցնում օրը մանկապարտեզում:

- Նկատեն հիվանդությունը, էմոցիոնալ հուզական դաշտը, քաշի ավելացումը կամ կորուստը, խնամքի պակասը:
- Ծիծաղեն միասին: Պիտի թողնել, որ երեխան սովորեցնի ծնողին իր պես երեխա լինել, կատակել զվարճանալ իր նման:
- Պիտի հրաժարվել երեկոյան կարևոր ժամերը նվիրել արտաժամյա աշխատանքին:
- Օրը ճիշտ սկսել, լավ նախաճաշել, չմոռանալ հրաժեշտ տալ:
- Համբուրել երեխային, գրկել, սեղմել ձեռքը և ասել, որ սիրում եք:

1.2 ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՆԵՐԳՐԱՎՈՒՄԸ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ ԿՅԱՆՔԻՆ:

ՏՆԱՅԻՆ ԱՅՑԵՐ

Ընտանիքի ներգրավումը նախակրթարանի կյանքին և նրանց ճիշտ համագործակցությամբ է պայմանավորված երեխայի անթերի զարգացումը: Այդ համագործակցությունից շահում է թե երեխան, թե ընտանիքը, թե՛ մանկապարտեզը: Ծնողները համարվում են երեխայի համար առաջին ուսուցիչը և օրինակ ծառայողը: Այն մարդիկ, ովքեր շրջապատում են երեխային, պետք է հետևեն իրենց խոսքին և կատարած քայլերին, փոքրիկի հետ աշխատողը՝ մանկավարժը պարտավոր է ուսումնասիրել նրանց ընտանիքը: Ղաստիարկը պետք է տա ընտանիքին տարբեր գաղափարներ և տեղեկություններ, որոնք կօգնեն երեխայի հետ հետագա շփմանը: Նա պետք է տարբեր ռազմավարություններ կիրառի, լինի ձկուն, ստեղծագործ, բարեհամբույր, բանիմաց և հոգատար: Ծնողի տեղեկացված լինելը երեխայի նիստուկացին ավելի է հեշտացնում համագործակցությունը:

Ծնողները կարող են ներգրավվել տարբեր նպատակներով: Օրինակ նյութական միջավայրի բարելավմանը միջոցառումների ու էքսկուրսիաների ժամանակ: Շփմանը նպաստում են նաև ծնողական հավաքները, սեմինարները:

Ընտանիք - մանկապարտեզ դրական համագործակցությունը երեխաների մոտ ստեղծում է մի միջավայր, որտեղ նրանք աշխատում են երեխայի զարգացմանն ու դաստիարակությանն ուղղված ընդհանուր նպատակներին հասնելու համար:

Երբ ընտանիքի անդամը մասնակցություն է ունենում մանկապարտեզի կյանքին, երեխայի ինքնահարգանքը մեծանում է: Երեխայի մասին տեղեկության փոխանակումից շահում են թե՛ ծնողը, թե՛ մանկավարժը: Սա օգնում է ծնողներին լավ հասկանալ մանկապարտեզի ծրագիրը և աջակցել կոնկրետ նախաձեռնություններում՝ սկսած նյութականից մինչև մասնագիտական

խորհրդատվություն: Ծնողին պարապմունքների և կազմակերպչական աշխատանքներին ներգրավելու համար պետք է ստեղծագործ մոտեցում ցուցաբերել: Ժողովներն ու հանդիպումները անցկացնել ծնողներին հարմար ժամերին, օրերին: Պահպանել սերտ կապ, զրուցել ընտանիքի անդամների հետ առնվազն շաբաթը մեկ անգամ: Հենվել երեխայի և ընտանիքի ուժեղ կողմերի վրա և արձագանքել դրականորեն, լինել համեմատաբար, պահպանել գաղտնիություն :

Ընտանիքին մանկապարտեզի գործունեությանը մասնակից դարձնելու համար կարելի է կիրառել բազում մեթոդներ, որոնք կօգնեն երեխային ինքնուրույն հասնել հաջողության:

- Շաբաթական կամ ամսական լրատուներ, տղեկություն են տալիս այն գործողությունների մասին, որոնց մեջ ներգրավված են եղել երեխաները:
- Ծնողական ժողովներ
- Առավոտյան հանդիպումներ
- Հանդիպումներ օրվա երկրորդ կեսին, երբ դաստիարակը ներկայացնում է այն գործողությունը, որը կատարվել է երեխայի հետ աշխատելիս
- Կլոր սեղան
- Ջրույցներ՝ անհատական և խմբային
- Սպորտային միջոցառումներ

Այցերն ընտանիքներ կարևոր տեղեկություն կարող են տալ երեխայի մասին և ամրապնդել փոխհաղորդակցումը: Դաստիարակը նախապես տեղեկացնում է իր այցելության նպատակի մասին: Տնային այցերը թույլ են տալիս իրագործել այն սկզբունքը՝ ըստ որի՝ կրթական ծրագրերը սկիզբ են առնում այնտեղ, ուր գտնվում է երեխան: Այդ ժամանակ կարելի է տունը նմանեցնել խմբասենյակին և կիրառել երեխայակենտրոն մոտեցում:

Դաստիարակը պետք է ունենա լավ տրամադրություն, մոռանա բողոքների մասին:

Բանավոր խոսքը նույնպես մեծ դեր ունի երեխայի համակողմանի զարգացման մեջ: Մանկավարժը երեխայի հետ շփվելիս պետք է խոսի հստակ և հատ - հատ: Արագախոսությունը երեխայի մոտ հետագայում առաջացնում է թոթովախոսություն:

1.3 ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ ԴԵՐ ԵՐԸ ԵՐԵՒԱՅԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

Երեխայի ուսուցման նպատակն է այնպես անել, որ նա ընդունակ լինի շարունակելու իր զարգացումն առանց ուսուցչի օգնությամբ

Էլբերտ Հաբարդ

Մարդկային շփման առաջին փորձը երեխաները ստանում են ընտանիքում, բայց հասարակությանն ինտեգրվելու առաջին մեծ փուլը երեխայի համար մանկապարտեզն է: Մանկապարտեզը մեծ դեր ունի մանկան սոցիալականացման գործում: Այստեղ երեխան գտնվում է նոր միջավայրում, նոր աշխարհ՝ նոր կանոններով: Այն մի վայր է, որը երեխային բերում է ինքնաձանաչման, զարգացումն նրա հետաքրքրություններն ու ազատությունը: Մանկապարտեզն այն վայրն է, ուր զարկ է տրվում երեխայի մտավոր ուժերի զարգացմանն ու կառուցումն նրա սոցիալական կապերը: Մանկապարտեզը, ի տարբերություն ընտանեկան միջավայրի, հնարավորություն է տալիս երեխային շփվել իր հասակակիցների հետ, կրթվել և դաստիարակվել իր տարիքին համապատասխան ծրագրերով և մեթոդներով, սովորել ընտելանալ օրվա ժամակարգին, աշխատակարգին, դառնալ ավելի ինքնուրույն:

Մանկապարտեզի ընտրության ժամանակ ծնողները պարտադիր պետք է ուշադրություն դարձնեն՝

- Ինչպիսի՞ դաստիարակներ և օգնականներ են զբաղվում երեխայի խնամքով և դաստիարակությամբ:
- Ի՞նչ մեթոդներով են իրականացվում երեխայի զարգացման ծրագրերը:
- Արդյո՞ք երեխան սիրում է դաստիարակին և օգնականին: Հաճույքով է հաճախում թե՞ պարտադրված:

- Արդյո՞ք երեխան ճնշման չի ենթարկվում հասակակիցների և մեծահասակների կողմից:
- Որքանո՞վ են մանկապարտեզի պայմանները համապատասխանում սանիտարահիգիենիկ պահանջներին:
- Որքանո՞վ է մանկապարտեզը երեխայի զարգացման համար նպաստավոր միջավայր ապահովում:

Յուրաքանչյուր երեխա ունի իր զարգացման տեմպը և ոճը՝

- Երեխաների առանձնահատկությունները պետք է հաշվի առնել նրանց հետ հաղորդակցվելիս և գործունեություն կազմակերպելիս:
- Երեխաների հետ իրականացվող գործունեությունը պետք է համապատասխանի երեխայի զարգացման հնարավորություններին և խթանի նրանց հետաքրքրությունը և մտածողությունը:
- Երեխան սովորում է իրերին ձեռք տալով, դրանք գործածելով, փորձարկելով և շոշափելով:

Մանկապարտեզը ստեղծում է այնպիսի միջավայր, որը կնպաստի երեխայի զարգացմանը, իսկ դաստիարակը ստանձնում է խաղընկերոջ դերը:

Որպեսզի երեխան արագ յուրացնի ինֆորմացիան անհրաժեշտ է, որ այն կապված լինի երեխայի կյանքի ու միջավայրի հետ ու համապատասխանի նրա զարգացման մակարդակին: Երբ երեխաները զգում են որ սովորածն առնչվում է իրենց կյանքի հետ, ավելի հետևողական են կատարում առաջադրանքը և սովորում են ավելին: Փորձենք դիտարկել մանկապարտեզի առավելությունները՝ երեխայի զարգացման տարբեր ոլորտների վրա ազդեցության տեսանկյունից:

Սոցիալական ազդեցություն . Մանկական հոգեբանների մեծ մասը միակարծիք են և պնդում են, որ երեխան պետք է հաճախի մանկապարտեզ, քանի որ այն մեծ դեր ունի երեխայի սոցիալականացման գործում:

Հայտնվելով մանկապարտեզում՝ իրեն անժանոթ շրջապատում, երեխան շփվելու նոր հատկություն է ձեռք բերում: Եթե նա տանը սովորում է առաջին պահանջով ստանալ այն, ինչ ուզում է, կամ իր ուզածին հասնում լացով ապա նոր միջավայրում նա ստիպված է հարմարվել և հաշվի առնել ուրիշի կարծիքը: Երեխայի էմոցիոնալ դաշտում տեղի է ունենում նոր փոփոխություններ: Եթե առաջ նա կարեկցում էր հեքիաթների կամ մուլտֆիլմերի հերոսներին, ապա հիմա սկսվում է կյանքի նոր փուլ, որտեղ ընկերներն իրական են:

Մանկապարտեզում կազմակերպվում են միջոցառումներ, նշվում տարեդարձներ, կազմակերպվում են էքսկուրսիաներ, այցելում են թանգարաններ, թատրոններ: Երեխան սովորում է արձագանքել իրադարձություններին, սահմանվում է հստակ օրակարգ, փոքրիկը զբոսնում է, սնվում, խաղում, սովորում, քնում օրվա հստակ ժամերին:

Ճիշտ սահմանված օրակարգը երեխայի հոգեբանական և էմոցիոնալ զարգացման դրույթներից մեկն է: Մանկապարտեզում երեխան ստանում է իր առաջին առաջադրանքները, որոնք փորձում է ճիշտ կատարել, օրինակ՝ սեղանները սպասքաղրել, դասավորել խաղալիքները, ուտելուց հետո հավաքել սպասքը, ինքնուրույն հանվել, հագնվել և այլն: Նման պարզ հանձնարարությունները կատարելը զարգացնում է երեխայի պատասխանատվությունն ու ինքնուրույնությունը:

Հոգեբանական ազդեցություն. Մանկապարտեզ հաճախելը դրական է ազդում նաև երեխայի հոգեկան զարգացման վրա: Մանկապարտեզ գնալիս զարգանում են երեխայի՝

- Սոցիալական հմտությունները, նա սովորում է արդյունավետ հաղորդակցվելուրիշ անհատների հետ (ինչն էլ էականորեն տարբերվում է ընտանիքի անդամների հետ հարաբերություններից) :
- Թիմում աշխատելու հմտություններ ձեռք է բերում նոր գաղափարներ, մոտեցումներ

- Ընդլայնում է աշխարհայացքը,

Մանկապարտեզ հաճախելն ունի նաև մի շարք առավելություններ.

- Կա հստակ սահմանված ռեժիմ: Ինչքան ուզում է հետևողական լինի ծնողը, դայակը կամ տատիկը, տնային պայմաններում օրվա ռեժիմին հետևելը շատ ավելի բարդ է երբեմն նույնիսկ անհնար:
- Երեխայի հետ զբաղվում է հատուկ նրանց հետ աշխատելու համար մասնագիտացված անձնակազմը, ինչը ոչ միշտ է հնարավոր ապահովել խնամակալի դեպքում:

Հետազոտությունները ցույց են տալիս նաև, որ մանկապարտեզից հետո երեխաներն ավելի արագ ու հեշտ են հարմարվում դպրոցին: Այստեղ գլխավորը ոչ թե ձեռք բերած ուսումնական գիտելիքներն են (տառաձանաչություն կամ մաթեմատիկա) այլ կյանքի մի շարք հմտություններ, օրինակ ռեժիմին սովոր լինելը, ուշադրության կենտրոնացումը, խմբով աշխատելը, սոցիալական հմտությունները և այլն:

1.4 ԵՐԵՒԱՅԻ ՎԱՐՔԸ ԵՎ ՄՏԱՀՈՐԻՋՈՆԸ ԶԱՐԳԱՑՆԵԼՈՒ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հարկավոր է երեխայի համար ամեն օր կարդալ, սակայն ընթերցանությունը պետք է լինի դանդաղ, պարզ ու արտահայտիչ: Նրանք սիրում են ձեռք տալ գրքին, թերթել էջերը և զարմանալ նկարներով: Պետք չէ նրանց արգելել բարեկամանալ գրքի հետ: Պատմությունը ներկայացնելու համար պարտադիր չէ կարդալ գիրքը, կարելի է տարբեր ժեստերի միջոցով ցուցադրել գրքում գետեղված ստեղծագործությունը: Նախքան պատմվածքի ընթերցումը կարող եք ցույց տալ գրքի արտաքին տեսքը, նրա միջի պատկերները, այնուհետև սկսել ընթերցանությունը:

Ընթերցանության ժամանակ կարելի է նաև բեմադրել ընթերցանյութը խնդրելով երեխային նմանակել այս կամ այն հերոսին: Անպայման պետք է թույլ տալ որպեսզի երեխան էլ արտահայտի իրեն հուզող հարցերը:

Այս գործողություններն ավարտելուց հետո կարելի է պատրաստել սեփական գրքերը և այնտեղ տպագրել տարբեր պատմվածքներ, բանաստեղծություններ և այլն:

Միշտ էլ չափազանց շատ ու բազմաբնույթ են եղել մանկապարտեզի հույզերը, որոնք իրենց մեջ պարունակում են նյութական բազայի ստեղծումից մինչև երեխայի իրավունքների պաշտպանության և անհատականության զարգացման հարցեր:

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ ԾՆՈՂՆԵՐԻՆ

- Հաճախակի զբոսներ երեխայի հետ և զրուցեք ամեն ինչի մասին:
- Կազմակերպեք պարզ բառախաղեր: Թող երեխան թվարկի շարժվող և անշարժ առարկաներ:
- Խնդրեք նրան ուշադիր լսել շրջապատի ձայները, հետո տարբերել դրանք:
- Օգնեք երեխային երբ նա դժվարանում է ինչ – որ բան նկարելիս:
- Աշխատանքի ժամանակ օգտագործեք այն, ինչ–որ կա ձեռքի տակ՝ ամսագրեր, թերթեր, գործվածքներ, թելեր, պարաններ և այլն:
- Աշխատանքը գնահատելիս «Լավ է, գեղեցիկ է» ասելու փոխարեն, հստակ նկարագրեք այն ամենը ինչ տեսնում եք:
- Թույլ տվեք երեխային պատմել իր նկարածի մասին:
- Ցուցադրեք նրա կատարած աշխատանքը՝ այն փակցնելով պատին:

ԳԼՈՒԽ 2 ԸՆՏԱՆԻՔ – ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

2.1 ԸՆՏԱՆԻՔ - ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

«ԿԱՊԱՆԻ ԹԻՎ 5» ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶՈՒՄ

Մանկապարտեզի գործունեության մեջ ընտանիքի ներգրավումը դարձել է շարունակական գործընթաց:

2-3 տարեկան խմբերն անվանում ենք «կրտսեր», խումբ, 3-4 տարեկանների խումբը՝ «միջին», իսկ 5-6 տարեկաններինը՝ «ավագ» խումբ: Բոլոր խմբերում ծնողը գործընկեր է: Համագործակցության նախապայմաններից գլխավորը խորհրդակցության ապահովումն է: Խմբասենյակները ընդարձակ են և հարմարավետ, ապահոված անհրաժեշտ գույքով: Ծնողին մանկապարտեզի կյանքին ներգրավելու կան բազմաթիվ ծրագրեր: Գտնվելով պարտեզի միջավայրում՝ նա սկսում է ավելի լավ հասկանալ ծրագրերը, նկատել դժվարությունները, դիտարկել իր

երեխայի վարքը: Ծնողների համար հաճախակի կազմակերպում ենք տարբեր սեմինար–պարապմունքներ:

Առավոտյան ընդունելությունից հետո երեխայով զբաղվում են դաստիարակները և օգնականը: Ծնողները մանկապարտեզի անցուդարձին մասնակցում են ժողովների, միջոցառումների ժամանակ: Ժողովները անցկացվում են դահլիճում, որտեղ լինում են միայն մանկավարժական խորհուրդը և ծնողները:

Ժողովները հիմնականում տևում են մեկից երկու ժամ: Միջոցառումներից առաջ դիմում ենք ծնողներին, որպեսզի օգնեն միջոցառման հետ կապված աշխատանքների կազմակերպման համար: Ծնողները իրենց ձեռքով պատրաստում են անհրաժեշտ պարագաներ, անհրաժեշտության դեպքում ապահովում տարբեր հագուստներով: Մեր միջոցառումները համեմված են լինում ազգային երգ-երաժշտությամբ:

Ծեսերի ժամանակ ևս կարևորում է մանկապարտեզ ընտանիք համագործակցությունը, քանի որ ներգրավվում ենք նաև ծնողներին:

Պատրաստում ենք ծիսական տիկնիկներ և երգում ծիսական երգեր: Ծնողները իրենց հետ բերում են անհրաժեշտ պարագաներ, հյուսում գեղեցիկ կոմպոզիցիաներ: Ընտանիք - մանկապարտեզ համագործակցության արդյունքում ստեղծվում են կանաչ տարածքներ, տնկում ենք ծառեր, բազմերանգ ծաղիկներ: Երեխաներն էլ մեր կյանքի ծաղիկներն են: Մենք էլ նրանց պետք է պարարտացնենք բազում կարողություններով հմտություններով, որ վայելենք:

Ուսումնասիրելով «Կապանի թիվ 5» մանկապարտեզի փորձը՝ առանձնացրել են մի քանի կարևոր կետ՝ ընտանիքին մանկապարտեզի կյանքին ներգրավվելու համար

- Ընտանիքը պետք է դառնա մանկապարտեզի գործընկերը
- Ընտանիքը որպես փորձագետ պետք է օգնի մանկապարտեզին զարգացնել և կատարելագործել ծրագիրը
- Ընտանիքը պետք է ընդունի մանկապարտեզի մանկավարժական մոտեցումները և սկզբունքները
- Ծնողների կարողությունը դիտարկի որպես ռեսուրս և օգտագործի ի շահ մանկապարտեզի
- Ծնողներին պետք է ներգրավի մանկապարտեզի ամենօրյա կյանքին՝ ներառելով նրանց տարբեր աշխատանքներում

Երբ ծնողը մասնակից է լինում մանկապարտեզում կազմակերպված ծեսերին, միջոցառումներին, խաղերին, ապա դա ավելի է մոտեցնում մանկապարտեզի և ընտանիքի կապը:

Միջոցառումները տալիս են հետևյալ արդյունքները.

- Ծնողների ոգևորություն
- Համախմբվածություն
- Մշտական շփումը մանկապարտեզի անձնակազմի անդամների միջև
- Ծնողների վստահության բարձրացում
- Երեխաների լավ վարք

Այն մանկապարտեզներում, որտեղ կարևորվում է ընտանիք–մանկապարտեզ համագործակցությունը, երեխաներն ավելի ազատ են, ինքնավստահ, հանգիստ և երջանիկ: Բոլոր տեսակի գործունեության հարաբերությունները ընթանում են կողմերի հավատարմության, փոխադարձ գոհունակության և հարգանքի վրա: Դա արտացոլվում է երեխայի դեմքին և արարքների մեջ:

2.2 ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ, ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԿՂԻԿ

Ժողովները մանկապարտեզի և ընտանիքի միջև կարևոր դեր են խաղում: Դրանք հիմք են ծառայում ի ցույց դնելու այնպիսի խնդիրներ, որոնք հնարավոր չէ արժարծել սովորական աշխատանքային ժամերին: Ժողովները վարելիս մանկավարժը պետք է ձգտի օգնել ծնողներին՝ իրենց հանգիստ, ցանկալի հյուր զգան, քանի որ պարտեզը «մանկավարժի տարածքն» է: Շփման ժամանակ օգտագործվում է ոչ նեղ մասնագիտական բառապաշար, որ շփումը մտերմիկ լինի: Անհրաժեշտ է ընդգծել երեխայի դրական հատկանիշները, ծնողներին առաջարկել հատուկ մեթոդներ, որոնցով նրանք կարող են օգնել իրենց երեխային:

Ծնողական ընդհանուր ժողովները կազմակերպվում են տարին երեք անգամ: Դրանք իրականացվում են հիմնականում մանկավարժական խորհրդի և տնօրենի գլխավորությամբ, քննարկվում են խնդիրներ կապված նոր ուսումնական տարվա

աշխատանքների ամփոփման հետ կապված: Ջրուցում ենք մանկապարտեզի մշակութային կյանքի և այլ իրադարձությունների շուրջ խմբի դաստիարակը զեկուցում է խմբի ընդհանուր կատարվող և կատարվելիք աշխատանքների մասին: Խոսքով հանդես են գալիս նաև ծնողները:

Առաջարկությունների արկղիկը հիմնականում ամրացվում է մանկապարտեզի միջանցքների պատերին, հիմք հանդիսանալով նրան, որ ծնողներն արտահայտեն իրենց մտահոգությունները երեխաների հետ կապված այս կամ այն խնդրի շուրջ: Ծնողը պետք է իր թերթի վրա նշի իր երեխայի անունը: Արկղը բացվում է ժողովների ժամանակ և քննարկվում դրա մեջ հավաքված հարցերը: Լինում են նաև բարեմաղթանքներ, որոնք մանկավարժն ընթերցում է:

Խորհուրդներ ծնողներին աշխարհի ականավոր մարդկանցից.

- Դաստիարակե՛ք երեխային ձեր իսկ անթերի օրինակով:
- Ջանացեք երեխայի աչքերում մնալ բարձունքում, նրանք թող չտեսնեն ձեր թերություններն ու թուլությունները:
- Ուշադիր եղե՛ք ձեր ասած բառերին երեխայի հետ խոսելիս:

Ժան Ժակ Ռուսո

- Նա, ով ցանկանում է երեխային լավ դաստիարակել, դատապարտված է մշտապես հետևելու արդարամիտ հայացքների:

Օնորե դը Բալզակ

Մենք դաստիարակում ենք երեխային յուրաքանչյուր պահի, նույնիսկ այն ժամանակ, երբ ուղակի նայում ենք նրան: Երեխայի դաստիարակումն ավելի դյուրին է քան վերադաստիարակումը: Երեխաները մեր կյանքի ապագա քաղաքացիներն են: Երեխաները պետք է մեծանան՝ որպես հիմնալի քաղաքացիներ: Ճիշտ դաստիարակումը մեր ապագա հաջողության գրավականն է:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսումնասիրելով երկու տիպային տարբեր մոդելներ, եկա այն եզրահանգմանը, որ կրթելու և դաստիարակելու հիմքը դրվում է ընտանիքում: Մանկապարտեզը լրացնում է, օգնում ծնողի սկսած աշխատանքը ճիշտ նպատակին հասցնելուն:

Մանկապարտեզը պետք է աշխատի ընտանիքի հետ, հարաբերությունը պետք է լինի բարեկամական, գործընկերային:

Համոզմունքի ձևավորում–ծնողներին հասցնել այն գիտակցությանը, որ մանկապարտեզի հետ ամուր կապ ունենալու համար պետք է և՛ ընտանիքում, և՛ մանկապարտեզում լինեն փոխադարձ սեր, հարգանք, ջերմություն, համատեղ աշխատանքի գնահատում: Երբ ծնողը մասնակից է լինում մանկապարտեզում կազմակերպված ծեսերին, միջոցառումներին, խաղերին, ապա դա ավելի է ամրապնդում մանկապարտեզի և ընտանիքի կապը: Միջոցառումներից հետո ծնողները լինում են ոգևորված, համախմբված, դրսևորում են վստահություն, նկատվում է երեխաների վարքի փոփոխություն: Կրթության և դաստիարակության գործն ավելի արդյունավետ կազմակերպելու, ընտանիք – մանկապարտեզ կապը ավելի ամրապնդելու հրաժեշտ է հաճախ կազմակերպել քննարկումներ, կլոր սեղաններ:

Կարծում եմ՝ կարելի է իրականացնել նաև տարբեր տեսանյութերի և ֆիլմերի համատեղ դիտումներ և քննարկումներ տեսացրիչի առկայության դեպքում, որի հնարավորությունն այսօր մեր մանկապարտեզը ցավոք չունի: Այս դեպքում քննարկումներն կլինեն ավելի հետաքրքիր, տպավորիչ ու արդյունավետ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսումնասիրելով «Կապանի թիվ 5 ՆՈՒՀ»-ի փորձը՝ ունեմ մի քանի առաջարկություններ.

- Հաճախակի կազմակերպել վերապատրաստման դասընթացներ
- Ծանոթացնել նորարարություններին
- Զինել մանկապարտեզները ժամանակակից տեխնիկայով
- Ստեղծել հնարավորություն կամավոր ատեստացիայի միջոցով կամ այլ եղանակով բարձրացնել աշխատավարձը՝ ոգևորելով մանկավարժներին:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Իգնեւ Ս., Ջոնս Ժ., «Դպրոցի և ընտանիքի համագործակցությունը».
2. Ամիրջանյան Յու. Ա., Սահակյան Ա.Ս. «Մանկավարժություն», Երևան 2005թ.
3. Մակարենկո Ա.Ս. «Դաստիարակություն ծնողության վերաբերյալ» 1940թ.
4. Միտոյան Հասմիկ, Սմբատյան Լալա «Ուսումնական ձեռնարկ մանկապարտեզի համար» Երևան 2010թ.
5. Осипова Л.Е. «Работа детского сада с семей» Москва 2008г.
6. Спок Б «Ребенок и уход за ним».
7. Դաստիարակների բլոգներ:
8. «Նախաշավիղ» ամսագիր: